

آئین نامه اجرائی قانون حفاظت در برابر اشعه 1

1- نقل از شماره 13177-1369/3/9 روزنامه رسمی

ماده 1- هدف: این آئین نامه به منظور حسن اجرای قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب 1368 تنظیم و تدوین گردیده است.

ماده 2- تعاریف:

1- قانون در این آئین نامه به قانون حفاظت در برابر اشعه اطلاق می‌گردد.

2- "پرتوهای یونساز" از نظر حفاظت در برابر اشعه به پرتوهایی مثل ایکس، گاما، بتا، نوترون، آلفا و ذرات اتمی دیگر اطلاق می‌گردد که قادر به یونسازی در ماده می‌باشند.

3- "پرتوهای غیر یونساز" از نظر حفاظت در برابر اشعه به پرتوهایی مثل ماوراء بنفش، مادون قرمز، میکروویو، لیزر، امواج رادیویی و نظایر آن اطلاق می‌گردد که قادر به یونسازی در ماده نمی‌باشند.

4- "پروانه اشتغال" يك سند رسمی است که توسط "واحد قانونی" براساس مندرجات فصل دوم قانون، در رابطه با مفاد ماده (3) آن و در صورت رعایت کلیه مقررات قانون و این آئین نامه و استانداردها، ضوابط و دستورالعملهای حفاظت در برابر اشعه غیر از مواردی که به موجب استانداردهای واحد قانونی مستثنی شده است، برای مدت سه سال صادر می‌گردد.

5- "دارنده پروانه اشتغال" يك شخص است که پروانه را از "واحد قانونی" براساس مفاد مفصل دوم قانون جهت اقدامات لازم مندرج در آن دریافت می‌دارد.

6- شخص به هر شخص اعم از حقیقی و یا حقوقی و یا نماینده رسمی و یا قائم مقام هر يك از آنها اطلاق می‌گردد.

7- "پرتو کار" به شخص حقیقی اطلاق می‌گردد که با منابع مولد اشعه بطور فیزیکی در ارتباط باشد که شامل پرتوکاران گروه (الف) و گروه (ب) می‌گردد.

الف) پرتوکار گروه (الف) به شخص حقیقی اطلاق می‌گردد که در شرایطی کار می‌کند که دُر سالانه آن می‌توند از 3% حد دز معادل سالانه تجاوز نماید.

ب) پرتوکار گروه (ب) به شخص حقیقی اطلاق می‌گردد که در شرایطی کار می‌کند که معمولاً دز دریافتی سالانه وی از 3% حد دز معادل سالانه تجاوز نمی‌نماید.

ماده 3- انجام هر گونه فعالیت در ارتباط با موارد مندرج در بندهای (1)، (2)، (3)، (4) و ماده (3) قانون که قدرت منابع مولد اشعه آن پائین‌تر از استاندارد تعیین شده توسط واحد قانونی باشد نیاز به اخذ پروانه اشتغال ندارد.

ماده 4- مسئول فیزیک بهداشت باید دارای حداقل درجه دیپلم در یکی از رشته‌های علمی و فنی یا سابقه کار مؤثر در رشته حفاظت در برابر اشعه و گذراندن دوره‌های آموزشی تخصصی یا تشخیص واحد قانونی بوده و از سلامت جسمی و روحی کامل برخوردار باشد.

تبصره - در امور ویژه کار با اشعه مثل پرتو درمانی، پزشکی هسته‌ای، مراکز بزرگ رادیولوژی، مراکز هسته‌ای و دانشگاه‌ها، حداقل تحصیلات مسئول فیزیک بهداشت درجه کارشناسی در رشته‌های علمی و فنی در رابطه با پرتوها خواهد بود.

ماده 5- شخص مسئول لازمست در رشته مربوط به حوزه پروانه مورد درخواست دارای حداقل تحصیلات کارشناسی در یکی از رشته‌های علمی و فنی در رابطه با پرتوها بوده و از سلامت جسمی و روحی کامل برخوردار باشد.

تبصره 1- در شرایط ویژه و در امور غیر پزشکی و کمبود متخصص در رشته مربوطه، دارندگان مدرک تحصیلی حداقل دیپلم یا حداقل شش سال سابقه مؤثر کار با اشعه و موفقیت در آزمونهای مربوطه با تشخیص واحد قانونی می‌توانند به عنوان شخص مسئول انجام وظیفه نمایند.

تبصره 2- در امور تشخیص و درمان پزشکی شخص مسئول لازمست دارای درجه دکتری و تخصص در رابطه با پروتها باشد.

ماده 6- جهت صدور پروانه اشتغال باید اقدامات زیر برحسب مورد توسط متقاضی دارنده پروانه کسب انجام شده و مدارك لازم حداقل دو ماه قبل از اقدام نسبت به مفاد ماده (3) قانون به واحد قانونی ارائه گردد.

الف - طبق ماده 5 فصل دوم قانون، معرفی يك نفر بعنوان شخص مسئول و يك نفر به عنوان مسئول فیزیك بهداشت با سطح تحصیلی و تخصصی مذکور در مواد (4) و (5) این آئین نامه با ارائه مدرك تحصیلی و تخصصی و سوابق کار با اشعه.

ب - ارائه اطلاعات جامع طرح در رابطه با کار با اشعه که پروانه جهت آن درخواست شده است با توجیه و توصیف ضرورت انجام طرح و مزایای آن برای جامعه در مقایسه با سایر روشهای موجود بطوریکه پرتوگیری کارکنان و مردم جامعه به هر چه کمتر مواجه شدن کاهش یابد.

ج - ارائه گزارشهای علمی و فنی شامل نقشه‌های ساختمانی، تأسیسات، سیستم دفع فاضلاب و پسمان و غیره برحسب لزوم.

د ارائه مشخصات فنی کامل وسایل، دستگاه‌ها و تأسیساتی که جهت کار با اشعه مورد استفاده قرار می‌گیرد (با الصاق نقشه‌ها، کاتالوگ، محاسبات و غیره).

ه - ارائه فهرست کاملی از وسایل و تجهیزات ایمنی حفاظتی مورد استفاده در طرح.

و - در صورتی که طرح مورد نظر امکان پرتوزدایی محیط را دارد ارائه گزارش محیطی و طرح جامع تجهیزات مورد نیاز جهت جلوگیری از آلودگی محیط و سیستمهای اندازه‌گیری مربوط.

ز - ارائه دستورالعمل اورژانس به منظور مقابله با سوانح در شرایط اضطراری.

ح - ارائه مدارك تحصیلی و تجربی و بازآموزی و آموزش پرتوکاران و کارکنان مربوطه.

ط - ارائه موافقت اصولی وزارتخانه‌ها، سازمان و یا هر ارگان ذیربط.

تبصره - درخواست صدور پروانه هیچگونه تعهدی برای واحد قانونی جهت صدور پروانه در صورتی که درخواست کننده دارای شرایط لازم و کافی نباشد ایجاد نمی‌نماید.

ماده 7- دارنده پروانه اشتغال مکلف است دو ماه قبل از انقضای مدت اعتبار پروانه خود درخواست تمدید نماید.

ماده 8- وقتی مطابق مقررات این آئین نامه درخواست تمدید پروانه می‌گردد، پروانه فعلی، در صورتی که قبلاً مفاد ماده (7) قانون به حالت تعلیق در نیامده و یا لغو نشده باشد، تا زمان تمدید و یا صدور پروانه جدید و یا لغو آن اعتبار خواهد داشت.

ماده 9- در موارد خاص کار با اشعه با فعالیت محدود (از نظر تعداد منابع، انرژی، پرتودهی و کاربرد) براساس استانداردهای واحد قانونی و در صورتیکه واحد قانونی تشخیص دهد که قوانین، مقررات، استانداردها و ضوابط و دستورالعملهای حفاظت در برابر اشعه می‌تواند به خوبی توسط يك یا دو شخص انجام پذیرد، يك یا دو نفر شخص حقیقی واجد شرایط می‌توانند مسئولیت شخص حقیقی دارنده پروانه، شخص مسئول و مسئولیت فیزیك بهداشت را بعهده بگیرند.

ماده 10- بطور کلی اخذ پروانه شامل ارسال درخواست کتبی با مدارك مورد نیاز، ثبت درخواست، بررسی درخواست، بازرسی، مجوز اولیه و مجوز بهره برداری است. گذرانده این مراحل با عنایت به پیچیدگی کار با اشعه از ضروریات علمی و فنی است.

ماده 11- در موارد کار با اشعه بطور محدود و یا برای مدتی که از یکسال تجاوز نکند و یا در موارد خاص و برحسب ضرورت با تشخیص واحد قانونی، بجای پروانه می‌تواند مجوز مدت دار با شرایط مندرج در آن صادر گردد.

ماده 12- شخص مسئول مکلف است به پیامدهای ناشی از عدم رعایت مفاد قانون و این آئین نامه آگاه بوده و مسئولیت‌های مربوط را بپذیرد.

ماده 13- مسئول فیزیك بهداشت مكلف است وظایف حفاظت در برابر اشعه فعالیت محدود پروانه را بعهده داشته و مسئولیت‌های مربوطه را آگاهانه بپذیرد.

ماده 14- دارنده پروانه اشتغال، شخص مسئول و پرتوکاران مكلفند دستورالعملها و توصیه‌های مسئول فیزیك بهداشت را براساس قوانین، آئین نامه‌ها، استانداردا و توصیه‌های واحد قانونی پذیرفته و به اجرا درآورند و نیازهای مربوط به حفاظت اشخاص حوزه پروانه را در اختیار وی قرار دهند.

ماده 15- طبق ماده (9) قانون، دارنده پروانه اشتغال مكلف است کلیه افرادی را که بکار با اشعه گمارده می‌شوند، قبل و بعد از استخدام بصورت دوره‌ای در طول استخدام و یا در شرایط اضطراری، تحت معاینه‌ها و آزمایشهای پزشکی لازم و آزمایشهای تخصصی قرار داده و مدارك مربوطه را در اختیار واحد قانونی قرار دهد.

تبصره 1- آزمایشها و معاینه‌های پزشکی اولیه نباید زودتر از یکماه قبل از شروع کار با اشعه انجام شده باشد.

تبصره 2- جهت هر شخص پرتوکار تحت پوشش پروانه لازمست يك پرونده شخصی که حاوی کلیه اطلاعات فردی از جمله سوابق پرتوگیری و نتایج آزمایشها و معاینه‌های پزشکی باشد تشکیل گردد.

تبصره 3- در صورتی که در هر مرحله براساس آزمایشها و معاینه‌های پزشکی تشخیص داده شد که ادامه کار با اشعه برای شخص زیان آور است لازم است توسط شخص مسئول و مسئول فیزیك بهداشت از ادامه کار وی با اشعه جلوگیری گردد.

تبصره 4- از پرتوکاران گروه (الف) لازمست حداکثر هر شش ماه یکبار و از پرتوکاران گروه (ب) حداکثر هر یکسال و از هر دو گروه در شرایط اضطراری آزمایش و معاینه‌های کامل پزشکی برحسب تشخیص و توصیه واحد قانونی بعمل آید.

تبصره 5- آزمایشها و معاینه‌های پزشکی لازمست براساس دستورالعمل واحد قانونی بعمل آید.

تبصره 6- در صورتی که يك پرتوکار محل کار خود را تغییر دهد لازم است سوابق کار با اشعه، پزشکی و پرتوگیری وی عیناً به محل کار جدید منتقل شود.

ماده 16- دارنده پروانه اشتغال مكلف است در صورت بروز سانحه و یا پرتوگیری مشکوك که هر شخص حقیقی ناشی از کار با اشعه حوزه پروانه خود را مورد آزمایشها و معاینه‌های پزشکی قرار داده و مراقبت‌های پزشکی لازم را تا حصول اطمینان از سلامت وی ادامه دهد.

تبصره - کلیه هزینه آزمایشها و معاینه‌های پزشکی قبل از استخدام، دوره‌ای و شرایط اضطراری بعهده دارنده پروانه اشتغال است.

ماده 17- اشخاص بین شانزده تا هجده سال سن مشغول در دوره‌های آموزشی و پژوهشی می‌توانند فقط در گروه کاری (ب) مشروط بر اینکه قوانین و مقررات و استانداردهای حفاظت در برابر اشعه را رعایت نمایند با کسب مجوز از واحد قانونی از مفاد بند (1) ماده (10) فصل دوم قانون مستثنی گردند.

ماده 18- بهای خدمات ارائه شده از طرف واحد قانونی تا ارسال تعرفه جدید طبق تعرفه - مصوب 67/3/18 هیأت وزیران - دریافت می‌گردد.

ماده 19- به منظور اجرای بند (3) ماده (20) مقررات ویژه قانون، موارد زیر لازم الاجر است:

1- خدمت و افزایش خدمت قابل احتساب در بند (3) ماده (20) قانون حداکثر سی سال خواهد بود.

2- تشخیص نهایی سوابق کار با اشعه و احتساب افزایش خدمت به تأیید واحد قانونی می‌باشد.

3- هرگاه شخصی برطبق مقررات این آئین نامه بازنشسته و بعد معلوم شود که براساس تقلب و مدرك سازی به این استحقاق رسیده است از امتیاز بند (3) ماده (20) کلاً محروم و مكلف به پرداخت کله وجوهی است که به وی پرداخت شده و خسارات ناشی از آن از وی اخذ خواهد شد.

ماده 20- احتساب سوابق کار با اشعه جهت بازخرید، بازنشستگی، از کار افتادگی و تعیین حقوق وظیفه به شرح زیر می‌باشد:

الف - کارکنان با پرتو گروه الف به ازای هر سال خدمت یکسال افزایش خدمت مورد قبول تا حداکثر ده سال.

ب - کارکنان با پرتو گروه ب به ازاء هر سال خدمت شش ماه افزایش خدمت مورد قبول تا حداکثر پنج سال.

تبصره 1- در مورد افرادی که قبل از تصویب قانون با تشخیص واحد قانونی بطور مستمر بکار با اشعه اشتغال داشته‌اند فقط بند (3) ماده (20) قانون لازم الاجرا است.

ماده 21- هر شخصی که براساس مفاد مقررات قانون و این آئین نامه بازنشسته می‌گردد، مجاز به اشتغال مجدد بکار با اشعه نخواهد بود.

ماده 22- به منظور اجرا مفاد مندرج در ماده (20) قانون (به استثنای بند 3)، به افرادی که بطور مستمر به کار با اشعه اشتغال دارند برحسب مورد مزایای زیر تعلق می‌گیرد و از تاریخ تصویب قانون (تاریخ 1368/1/20) لازم الاجرا است.

الف) به پرتوکاران گروه (الف) تا میزان حداکثر 100% مزایای مندرج در بندهای (1) و (2) و (4) ماده (20) قانون طبق شرایط زیر:

- برحسب تجربه و تبحر در کار با اشعه تا 20%

- برحسب داشتن گرایش هسته‌ای در دوران تحصیل و یا گذراندن دروس فیزیک بهداشت و فیزیک پزشکی یا دوره‌های تخصصی حفاظت در برابر اشعه تا 20%

- برحسب بکار بردن وسایل حفاظت در برابر اشعه فردی و وسایل حفاظتی مورد نیاز تا 10%

- برحسب شرایط کار حداکثر تا 50% باید توسط دارندگان پروانه اشتغال اعمال و پرداخت گردد.

ب) به پرتوکاران گروه (ب) تا میزان حداکثر 60% مزایای مندرج در بندهای (1) و (2) و (4) ماده (20) قانون طبق شرایط زیر:

- برحسب تجربه و تبحر در کار با اشعه تا 15%

- برحسب داشتن گرایش هسته‌ای در دوران تحصیل و یا گذراندن دروس فیزیک بهداشت و یا فیزیک پزشکی و یا دوره‌های تخصصی حفاظت در برابر اشعه تا 10%

- برحسب بکاربردن وسایل حفاظت فردی در برابر اشعه تا 10%

- برحسب شرایط کار تا حداکثر 25%

باید توسط دارندگان پروانه اشتغال اعمال و پرداخت گردد.

تبصره - مزایای فوق‌الذکر در صورت تغییر شرایط این آئین نامه و یا شرایط کاری شخص لازم‌التغییر است.

ماده 23- با توجه به تغییرات سریع در دانش حفاظت در برابر اشعه، مقررات این آئین نامه می‌تواند هر دو سال یکبار و برحسب ضرورت و اضطرار طبق تشخیص واحد قانونی و پس از تصویب دولت مورد تجدید نظر قرار گیرد.

معاون اول رئیس جمهور - حسن حبیبی